

Tisková zpráva

Umíme dobře učit o válce?

Co znamenají aktuální diskuse o cestě prezidenta do Moskvy, o Nočních vlčích a banderovcích? Sedmdesáté výročí konce druhé světové války podnítilo mohutnou vlnu živého zájmu o druhou světovou válku. Objevují se nejen nové poznatky historiků a zasutá svědectví pamětníků, ale o válku vedou spory též politici. Oslava konce války je více než jenom připomínkou minulých událostí. Připravuje nás škola dostatečně na tyto diskuse o minulosti?

Většinová představa o školním dějepise uzavírá minulost do bezpečí učebnic a nachází oporu v detailních výčtech událostí, postav a dat. Takto pojatá výuka historie však nereaguje na aktuální společenskou diskusi. Nakolik nás svazuje tradiční národní pojetí, kolem něhož jsou události války seskládány do příběhu, založeném zejména na pronásledování Čechů a na jejich odboji proti okupaci? Jak do tohoto vyprávění zapadají například příběhy českých četníků střežících tábor v Letech či ghetto Terezín?

Pedagog a didaktik Josef Márc je přesvědčen, že ve výuce o druhé světové válce je třeba zohledňovat současnost. „Propadli jsme představě, že odchýlit se od léty prověřeného obrazu války by bylo zradou na všech obětech, které během ní trpěly. Nebylo by ale pro naše děti prospěšnější, kdybychom tyto představy opustili a ukázali jim válku s jejími aktéry jako komplexní, mnohvrstevnatou událost bez ohledu na předem stanovená interpretační schémata?“

S orientací ve složitém a pluralitním tématu druhé světové války se snaží školám pomoci organizace zabývající se výukou moderních dějin. Ve své práci hledají alternativy ke stereotypním národoveckým vyprávěním a pokoušejí se i o pozitivní formulace některých vzdělávacích principů. Jejich projekty se snaží formulovat občanskou identitu v kontrastu s etnicky definovanými pohledy na válku, zapojují do výuky nové prameny, média a metody. Mají být výzvou k promýšlení dějin v kontextu současnosti a nejen úctyhodným mramorovým památníkem. Zachovávají úctu k obětem bez sklouzávání k moralizování. Všechny organizace spojuje jedno přesvědčení - namísto jistoty jednoznačně formulovaných odpovědí nabízejí dovednosti: jak se ptát a jak smysluplně argumentovat, neboť jistotu správných odpovědí sice už nemáme, ale možnost našeho vlastního hodnocení nám zůstává.

6. května 2015 v Ústavu pro studium totalitních režimů

Antikomplex
Collegium Bohemicum
Československo 38–89 (FF UK, MFF UK, ÚSD AV ČR)
Institut Tereziánské iniciativy
Muzeum romské kultury
Památník Terezín
Ústav pro studium totalitních režimů
Židovské muzeum v Praze

Kontakt: Jaroslav Pinkas, metodik vzdělávání ÚSTR
jaroslav.pinkas@ustrcr.cz, 725108537